

matie te verstrekken, hetgeen voor de succesvolle toepassing van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g benodigd onevenredig nadeel oplevert. Over de mogelijke opstelling van derden in de toekomst kan verschillend worden geoordeeld. Een advies van externe deskundigen kan niet worden geweigerd met de motivering dat deskundigen zich in de toekomst terughoudender zullen opstellen (ARRvS 24 november 1983, *tB/S* II, 493, m.nt. dM). Terughoudendheid van politieambtenaren en andere getuigen in de toekomst bij hun medewerking aan onderzoeken kan wel leiden tot onevenredige benadeling (ABRvS 20 april 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BQ1879 (Vuurwerkkramp Enschede)).

6. Bij de strenge motiveringseisen die de Afdeling in het algemeen stelt, zou verwacht kunnen worden welke punten in dit kader speciaal spelen. Volstaan wordt met de mededeling dat bepaalde contacten vertrouwelijk moeten kunnen plaatsvinden en daarover geen nadere toelichting kan worden verstrekt omdat dan de inhoud van de vertrouwelijke informatie bekend zou worden. Zelfs over de aard van de contacten wordt geen mededeling gedaan, terwijl dit goed mogelijk is zonder op de inhoud in te gaan. Zijn dit politiek gevoelige contacten, zoals de lobby van de MP of contacten in het kader waarvan aan de gesprekspartners geheimhouding is beloofd of nodig is (zie de eerder aangehaalde brief van de Minister EZK van 19 juni 2018)? Niet ongebruikelijk is het om aan te geven dat het bestuursorgaan over het onderwerp wel informatie heeft verstrekt en daarmee het door de Wob vooronderstelde publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering heeft gediend (ABRvS 27 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:940, AB 2019/256, m.nt. P.J. Stolk). Met betrekking tot het onderwerp van dit Wob-verzoek is al het nodige openbaar gemaakt, zie de bijlagen bij de brief van de Minister EZK 19 juni 2018. EZK heeft 207 documenten (gedeeltelijk) openbaar gemaakt, o.a. met betrekking tot een bidboek om de activiteiten van Unilever voor Nederland te behouden en het verwerven van het hoofdkantoor voor Nederland (www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2018/06/18/besluit-wob-verzoek-over-hoofdkantoor-unilever). Daarnaast zijn er publieke discussies in de Tweede Kamer geweest over de afschaffing van de dividendbelasting. Derhalve lijken er voldoende – maar niet benutte – argumenten voorhanden om aan te tonen dat voldoende tegemoet is gekomen aan het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering.
P.J. Stolk

AB 2020/315

AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE

8 juli 2020, nr. 201905334/1/R2

(Mr. B. Schueler)

m.nt. T. Groot*

Art. 5:32 Awb; art. 2.1 lid 1 sub c Wabo

ECLI:NL:RVS:2020:1586

Handhaving bestemmingsplan. Kamerverhuur. Beroep op vertrouwensbeginsel loopt stuk op stap 1.

In de brief van 28 november 2017 heeft het college geen uitlating gedaan die kan worden gekwalificeerd als een toezegging dat het gebruik van het pand voor kamerverhuur als zodanig, zonder een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan, is toegestaan. In de brief wordt enkel de ontvangst van de door appellant gedane melding 'Brandveilig gebruik' bevestigd, wordt hem medegedeeld dat hij als aanvrager zelf verantwoordelijk is om te voldoen aan alle wettelijke voorschriften die van toepassing zijn op het gebruik en wordt hem medegedeeld dat het voorgenomen gebruik kan worden uitgevoerd, evenwel geheel voor zijn verantwoording. In de brief zijn geen mededelingen gedaan over de planologische toelaatbaarheid van de kamerverhuur in het pand en er staat, zoals de rechtbank terecht heeft overwogen, ook niet in dat het college niet handhavend zal optreden tegen de kamerbewoning zelf. Uit de stukken blijkt bovendien dat het college appellant er herhaaldelijk op heeft gewezen, onder meer in de brieven van 4 november 2014, 8 juni 2015, 8 maart 2016 en 24 augustus 2018, dat het voldoen aan de brandveiligheidseisen los moet worden gezien van het strijdige gebruik van het pand voor kamerverhuur. De rechtbank heeft het beroep op het vertrouwensbeginsel daarom terecht verworpen. Gelet op het voorgaande behoeven de tweede en derde stap geen bespreking meer.

Uitspraak op het hoger beroep van appellant], tegen de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant van 2 juli 2019 in zaak nr. 19/829 in het geding tussen:

Appellant,

en

Het college van burgemeester en wethouders van Cuijk.

* T. Groot is advocaat bij de sectie bestuursrecht van Stijl Advocaten.

Procesverloop

Bij besluit van 30 oktober 2018 heeft het college appelland onder oplegging van een dwangsom gelast om het in strijd met het bestemmingsplan gebruiken van het pand aan de locatie A te Cuijk (hierna: het pand) voor kamerverhuur te beëindigen en beëindigd te houden.

Bij besluit van 27 februari 2019 heeft het college het door appelland daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard en het besluit van 30 oktober 2018 in stand gelaten onder verbetering van de motivering voor wat betreft de hoogte van de dwangsom.

Bij uitspraak van 2 juli 2019 heeft de rechtbank het door appelland daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard. Deze uitspraak is aangehecht (niet opgenomen; *red.*).

Tegen deze uitspraak heeft appelland hoger beroep ingesteld.

Het college heeft een schriftelijke uiteenzetting gegeven.

De Afdeling heeft partijen telefonisch gehoord op 16 juni 2020. Aan deze telefonische hoorzitting hebben appelland, vertegenwoordigd door mr. C.J. Driessen, advocaat te Vianen Nb, bijgestaan door gemachtigde, en het college, vertegenwoordigd door mr. B.A.A. Lucas-Jasperse, deelgenomen.

Overwegingen

Inleiding

1. Appelland is eigenaar van het pand. Appelland verhuurt het pand aan bedrijf A, die het pand exploiteert voor kamerverhuur. Volgens het college is het gebruik van het pand voor kamerverhuur in strijd met het bestemmingsplan "Cuijk Centrum" (hierna: het bestemmingsplan) op grond waarvan op het perceel de enkelbestemming "Bedrijf" rust en het pand uitsluitend gebruikt mag worden voor bedrijfsmatige activiteiten en niet voor bewoning in de vorm van kamerverhuur. Het gebruik wordt volgens het college niet beschermd door het gebruiksovergangsrecht.

Aangevallen uitspraak

2. De rechtbank heeft geoordeeld dat niet is komen vast te staan dat het gebruik van het pand voor kamerverhuur onder het gebruiksovergangsrecht van het bestemmingsplan valt, zodat het college bevoegd was om tegen het strijdige gebruik handhavend op te treden. Daarnaast is naar het oordeel van de rechtbank geen sprake van bijzondere omstandigheden op grond waarvan het college van handhavend optreden had moeten afzien. De rechtbank heeft daartoe overwogen dat niet aannemelijk is geworden dat

sprake is van concreet zicht op legalisatie. Naar het oordeel van de rechtbank kan eveneens niet worden gesproken van een gerechtvaardigd vertrouwen op grond waarvan door het college de indruk is gewekt dat het gebruik van het pand voor kamerverhuur als zodanig, zonder een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan, is toegestaan. Appelland kan zich hier niet mee verenigen.

Gebruiksovergangsrecht

3. Appelland betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat hij geen geslaagd beroep op het gebruiksovergangsrecht kan doen. Volgens appelland vindt het gebruik van het pand voor kamerverhuur al sinds 2006 onveranderd plaats en was een kamerverhuurbedrijf op grond van het voorheen geldende bestemmingsplan "Cuijk Centrum 1997 – 1e herziening" (hierna: het oude bestemmingsplan) ter plaatse wel degeëlijk toegestaan. Appelland stelt zich daartoe op het standpunt dat de Staat van Bedrijfsactiviteiten behorende bij het oude bestemmingsplan in zijn geheel is overgenomen uit het "Groene boekje" van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (thans: de handreiking "Bedrijven en milieuzonering"; hierna: de VNG-brochure). Dat in de VNG-brochure geen kamerverhuurbedrijf is opgenomen, komt volgens appelland omdat daarvoor destijds nog geen categorie-indeling was. Volgens appelland gaat de rechtbank daaraan ten onrechte voorbij. Volgens appelland is een kamerverhuurbedrijf een categorie 1-bedrijf en daarom naar zijn aard gelijk te stellen met de genoemde bedrijven in de Staat van Bedrijfsactiviteiten.

Appelland verwijst in dit verband naar de brief van 23 juli 2015 waarin het college zich bereid heeft getoond medewerking te verlenen aan een aanvraag om omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van het gebruik van het pand voor kamerverhuur. Verder verwijst appelland naar de brief van 28 november 2017 waarin het college de ten behoeve van het pand gedane melding "Brandveilig gebruik" heeft geaccepteerd zonder hem te wijzen op het met het bestemmingsplan strijdige gebruik voor kamerverhuur. Daarmee is volgens appelland door het college de verwachting gewekt dat het gebruik voor kamerverhuur onder het gebruiksovergangsrecht valt.

3.1. Artikel 37.2 van het bestemmingsplan luidt:

"a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

[...]

d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan."

Artikel 10, lid 1A I, van het oude bestemmingsplan luidde:

"De op de kaart als zodanig aangewezen gronden zijn bestemd voor:

— bedrijven, welke genoemd worden in categorie 1 of 2 van de in de bijlage bij de voorschriften opgenomen Staat van Bedrijfsactiviteiten;

— bedrijven, welke niet genoemd worden in categorie 1 of 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten, doch welke naar de aard gelijk te stellen zijn met de in categorie 1 of 2 genoemde bedrijven, [...]."

3.2. Niet in geschil is dat het pand reeds voor kamerverhuur werd gebruikt op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan.

De Afdeling volgt de door appelland aan artikel 10, lid 1A I, tweede gedachtestreepje, van de regels van het oude bestemmingsplan gegeven uitleg niet. Die uitleg strookt niet met de tekst van die bepaling, waarin wordt verwezen naar bedrijven die genoemd worden in categorie 1 of 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten. Die uitleg gaat evenmin samen met de juridische status van de VNG-brochure. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen in haar uitspraak van 1 november 2017, ECLI:NL:RVS:2017:2948, is de VNG-brochure en de daarvan deel uitmakende voorbeeld Staat van Bedrijfsactiviteiten als zodanig niet juridisch bindend, maar dienen die als hulpmiddel bij het ontwerpen van een bestemmingsplan en is het uiteindelijk een planologische keuze van de raad welke bedrijven al dan niet kunnen worden toegestaan.

Een kamerverhuurbedrijf staat niet op de lijst van bedrijven in de Staat van Bedrijfsactiviteiten en in deze lijst is evenmin een bedrijf opgenomen dat naar zijn aard met een gebruik als kamerverhuurbedrijf gelijk te stellen is. De rechtbank heeft derhalve terecht geoordeeld dat het gebruik van het pand als kamerverhuurbedrijf onder het oude bestemmingsplan niet was toegestaan.

De brieven van het college van 23 juli 2015 en 28 november 2017 kunnen niet tot een ander oordeel leiden. De Afdeling stelt vast dat het college in de brief van 23 juli 2015 heeft toegezegd dat in principe en onder voorwaarden medewerking wordt verleend aan een aanvraag om omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van het gebruik van het pand voor kamerverhuur. Anders dan appelland stelt, volgt daaruit niet dat het college zich op het

standpunt heeft gesteld dat het bestemmingsplan of het overgangsrecht het gebruik van het pand voor kamerverhuur toestaat, maar juist dat sprake is van met het bestemmingsplan strijdig gebruik. Wat betreft de brief van 28 november 2017 stelt de Afdeling vast dat het college daarin geen uitlating heeft gedaan die kan worden gekwalificeerd als een toezegging dat het gebruik van het pand voor kamerverhuur als zodanig, zonder een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan, is toegestaan. Uit de stukken blijkt bovendien dat het college appelland er herhaaldelijk op heeft gewezen, onder meer in de brieven van 4 november 2014, 8 juni 2015, 8 maart 2016 en 24 augustus 2018, dat het voldoen aan de brandveiligheidseisen los moet worden gezien van het strijdige gebruik van het pand voor kamerverhuur.

Gelet op het voorgaande heeft de rechtbank terecht geoordeeld dat het strijdige gebruik niet onder de beschermende werking van het in artikel 37.2 van de planregels opgenomen gebruiks-overgangsrecht valt. Dit betekent dat het college bevoegd was om handhavend op te treden.

Het betoog faalt.

Bijzondere omstandigheden

4. Gelet op het algemeen belang dat gediend is met handhaving, zal in geval van overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met een last onder bestuursdwang of dwangsom op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken. Slechts onder bijzondere omstandigheden mag van het bestuursorgaan worden gevergd dit niet te doen. Dit kan zich voordoen indien concreet zicht op legalisatie bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in die concrete situatie behoort te worden afgezien.

Concreet zicht op legalisatie

5. Appelland betoogt dat de rechtbank heeft miskend dat het college zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat geen concreet zicht op legalisatie bestaat. Bij brief van 23 juli 2015 heeft het college zich bereid getoond medewerking te verlenen aan een aanvraag om omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van het gebruik van het pand voor kamerverhuur. Dat appelland nog geen aanvraag voor deze omgevingsvergunning heeft ingediend, kan volgens hem niet leiden tot het oordeel dat concreet zicht op legalisatie ontbreekt. Volgens appelland heeft de rechtbank ten onrechte verweten naar de uitspraak van de Afdeling van 15 augustus 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2735, omdat dit

geen vergelijkbaar geval betreft. Ook zonder aanvraag kan wel degelijk concreet zich op legalisatie bestaan, aldus appelland.

5.1. In de brief van 23 juli 2015 heeft het college toegezegd dat in principe en onder voorwaarden medewerking wordt verleend aan een aanvraag om omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van het gebruik van het pand voor kamerverhuur. De rechtbank heeft terecht overwogen dat het vaste jurisprudentie van de Afdeling is (zie bijvoorbeeld de hierboven vermelde uitspraak van 15 augustus 2018) dat voor concreet zicht op legalisatie van met het bestemmingsplan strijdig gebruik er ten minste al een begin moet zijn gemaakt met de voor verlening van een omgevingsvergunning vereiste procedure, hetgeen niet mogelijk is zonder een aanvraag. Vast staat dat ten tijde van de besluitvorming nog geen aanvraag was ingediend voor verlening van een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van het gebruik van het pand voor kamerverhuur. Het is niet voldoende dat bij het college in principe en onder voorwaarden bereidheid heeft bestaan om mee te werken aan de verlening van een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan (zie onder meer de uitspraak van de Afdeling van 9 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:594). De rechtbank is dan ook terecht tot de conclusie gekomen dat het college zich terecht op het standpunt heeft gesteld dat geen concreet zicht op legalisatie bestaat.

Het betoog faalt.

Vertrouwensbeginsel

6. Appelland betoogt dat de rechtbank heeft miskend dat het college in strijd handelt met het vertrouwensbeginsel door handhavend op te treden. Bij brief van 28 november 2017 heeft het college de ten behoeve van het pand gedane melding "Brandveilig gebruik" voor de huisvesting van 7 personen geaccepteerd zonder te wijzen op het met het bestemmingsplan strijdige gebruik van het pand voor kamerverhuur. Omdat het college heeft nagelaten in deze brief nadrukkelijk te vermelden dat het gebruik in strijd is met het bestemmingsplan, kan volgens appelland een geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel worden gedaan.

6.1. De Afdeling hanteert bij de bespreking van het betoog van appelland over het beroep op het vertrouwensbeginsel het stappenplan zoals uiteengezet in de uitspraak van de Afdeling van 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1694. De eerste stap is de juridische kwalificatie van de uitlating en/of gedraging waarop de betrokkene zich beroept, namelijk de vraag of die uitlating en/of gedraging kan worden gekwalificeerd als een toe-

zegging. Bij de tweede stap moet de vraag worden beantwoord of die toezegging aan het bevoegde bestuursorgaan kan worden toegerekend. Indien beide vragen bevestigend worden beantwoord, en er dus een geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel kan worden gedaan, volgt de derde stap. In het kader van die derde stap zal de vraag moeten worden beantwoord of het gewekte vertrouwen moet worden gehonoreerd en, zo ja, wat de betekenis daarvan is voor de uitoefening van de betreffende bevoegdheid.

6.2. In de brief van 28 november 2017 heeft het college geen uitlating gedaan die kan worden gekwalificeerd als een toezegging dat het gebruik van het pand voor kamerverhuur als zodanig, zonder een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan, is toegestaan. In de brief wordt enkel de ontvangst van de door appelland gedane melding "Brandveilig gebruik" bevestigd, wordt hem medegedeeld dat hij als aanvrager zelf verantwoordelijk is om te voldoen aan alle wettelijke voorschriften die van toepassing zijn op het gebruik en wordt hem medegedeeld dat het voorgenomen gebruik kan worden uitgevoerd, evenwel geheel voor zijn verantwoording. In de brief zijn geen mededelingen gedaan over de planologische toelaatbaarheid van de kamerverhuur in het pand en er staat, zoals de rechtbank terecht heeft overwogen, ook niet in dat het college niet handhavend zal optreden tegen de kamerbewoning zelf. Uit de stukken blijkt bovendien dat het college appelland er herhaaldelijk op heeft gewezen, onder meer in de brieven van 4 november 2014, 8 juni 2015, 8 maart 2016 en 24 augustus 2018, dat het voldoen aan de brandveiligheidseisen los moet worden gezien van het strijdige gebruik van het pand voor kamerverhuur. De rechtbank heeft het beroep op het vertrouwensbeginsel daarom terecht verworpen.

Gelet op het voorgaande behoeven de tweede en derde stap geen bespreking meer.

Het betoog faalt.

Conclusie

7. Het hoger beroep is ongegrond. De aangevallen uitspraak dient te worden bevestigd.

8. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State bevestigt de aangevallen uitspraak.

Noot

1. Spreken is zilver, zwijgen is goud. Helaas voor de burger gaat dit gezegde niet op bij een be-

roep op het vertrouwensbeginsel. Uit het stilzitten, zwijgen of niet volledig verstrekken van alle benodigde informatie van een ambtenaar kan en mag niet worden afgeleid dat met een bepaalde activiteit — bijvoorbeeld het gebruik van een gebouw in strijd met de bestemming in het bestemmingsplan — wordt ingestemd. Dat leert deze en verschillende andere uitspraken sinds 29 mei 2019 — ABRvS 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1694, AB 2019/302, m.nt. Damen (Amsterdamse dakopbouw). Zie hiervoor ABRvS 24 december 2019, ECLI:NL:RVS:2019:4457 en ABRvS 8 juli 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1577. Het met de uitspraak van 29 mei 2019 geïntroduceerde burgervriendelijke driestappen-schema heeft daar geen verandering in gebracht. Voor uitspraken waaruit blijkt dat stilzitten, zwijgen of het niet volledig verstrekken van alle informatie niets oplevert qua vertrouwen van vóór 29 mei 2019, wijs ik op: ABRvS 24 april 2002, ECLI:NL:RVS:2002:AE1849; ABRvS 3 november 2004, ECLI:NL:RVS:2004:AR5088; en ABRvS 17 augustus 2005, ECLI:NL:RVS:2005:AU1089.

2. Maar is het tegen die achtergrond dan niet vreemd dat burgers zich toch erop blijven beroepen dat een ambtenaar niets of niet alles (zoals in casu) heeft gezegd? De reden dat burgers dit blijven doen hangt naar mijn indruk samen met verwachtingen die de burger van de overheid heeft. Als bijvoorbeeld Piet de Boer, een niet juridisch geschoolde zelfstandig ondernemer, in gesprek gaat over de uitbreiding van zijn loonwerkbedrijf of de bouw van een nieuwe bedrijfswoning, verwacht hij dat de gemeentebtenaar van de afdeling vergunningverlening met wie hij daarover veelvuldig contact heeft, alle relevante vragen stelt en feiten schetst die nodig zijn voor die uitbreiding of nieuwbouw. Simpel gezegd, Piet de Boer zegt wat hij wil en de gemeentebtenaar zegt wat Piet de Boer moet doen. Die simpele gedachte geeft mijns inziens de verwachting weer van de burger. Dat leidt ertoe dat als Piet de Boer uitgebreid heeft aangegeven wat hij wil, en dit bijvoorbeeld met bouwtekeningen heeft geïllustreerd, en de gemeentebtenaar niet zegt dat een deel van die plannen (denk de bouw van een hekwerk of ander al dan niet ondergeschikt bouwwerk) in strijd is met het bestemmingsplan, hij ervan uitgaat dat het geheel kan worden vergund.

3. Zo bezien is het dus niet zo vreemd dat burgers zich blijven beroepen op het vertrouwensbeginsel met als argument dat de betrokken ambtenaar niets of niet alles heeft gezegd. Als je daarbij bedenkt dat we de laatste jaren warm lopen voor meer responsiviteit van de overheid, zie o.a. het Themanummer responsief bestuursrecht, NTB 2018/28–46 (afl. 5) en L. van den Berge, 'Maatwerk in het bestuursrecht', in: L. van den Berge & N.A. van Renssen e.a., *Maatwerk in het be-*

stuursrecht (VAR-reeks 164), Den Haag: Bju 2020 — dat is een overheid met oog voor de individuele burger (maatwerk is het sleutelwoord) — dan is het misschien juist vreemd dat een beroep op het vertrouwensbeginsel in dit soort gevallen van onvolledige informatieverstrekking (in casu wel met 'disclaimer' dat een en ander nog moet worden bepaald), stilzitten (veelal in handhavingszaken) en/of zwijgen (denk aan de loketambtenaar die geen uitlatingen doet over 'de inhoud') bij voorbaat kansloos is. Toegegeven, tegenover responsiviteit staat dat het bevoegd gezag moet beslissen op een aanvraag en dat niet een onwerkbaar situatie moet ontstaan (één ambtenaar kan ook niet alles weten). Waar de grens ligt — denk hierbij ook aan artikel 3:20 Awb ("het bestuursorgaan bevordert dat een aanvrager in kennis wordt gesteld van andere op aanvraag te nemen besluiten waarvan het bestuursorgaan redelijkerwijs kan aannemen dat deze nodig zijn voor de door de aanvrager te verrichten activiteit") — vormt onderwerp van discussie. Met het voorbeeld van Piet de Boer heb ik aan die discussie een bescheiden bijdrage willen leveren.

T. Groot

AB 2020/316

AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK VAN DE RAAD VAN STATE

25 maart 2020, nr. 201904016/1/A2
(Mr. E.A. Minderhoud)
m.nt. J.E. van den Brink

Art. 4:44, 4:57 Awb

BR 2020/40
NJB 2020/903
ABkort 2020/186
ECLI:NL:RVS:2020:851

Hoewel het college bevoegd was om de subsidie ambtshalve vast te stellen, brengt de rechtszekerheid in dit geval mee dat die vaststelling niet lager mocht zijn dan het verleende voorschot.

Gelet op de hiervoor geschetste gang van zaken, valt Stichting CLOK weliswaar aan te rekenen dat zij niet uiterlijk 31 december 2010 een aanvraag tot subsidievaststelling heeft gedaan, maar heeft uiteindelijk het uitzonderlijk lange stilzitten van het college ervoor gezorgd dat de stichting thans in bewijsnood verkeert. Het is niet redelijk de gevolgen daarvan volledig voor rekening van Stichting CLOK te laten komen. Het beginsel van de rechtszekerheid brengt mee dat in dit geval het risico van bewijs-